

Viktiga förändringar i Utbildningsregistret sedan 1990

SCB strävar hela tiden efter att öka Utbildningsregistrets kvalitet, t.ex. genom att nya källor kan användas. Detta gör att försiktighet måste iakttas vid studier av tidsserier. Nedan följer de viktigaste förändringarna sedan 1990 och som framför allt minskar bortfallet i Utbildningsregistret då man får in uppgifter från utländska utbildningar.

Till årgång 2000 genomgick Utbildningsregistret större kvalitetshöjande förändringar i form av en ny utbildningsnomenklatur (SUN 2000) och dessutom tillkom ett antal nya uppgiftskällor (se vidare under *Version 2000* nedan), vilket leder till ett tidseriebrott och gör att jämförelser med tidigare årgångar av registret måste göras med stor försiktighet.

Till version 2011 av Utbildningsregistret upptäcktes ett bearbetningsfel i källa Komvux som påverkade redovisningen av gymnasiala utbildningsnivåer, inriktningar och utbildningsgrupper.

Viktiga förändringar sedan 1990:

Version 1990:

- Utbildningsdata från Folk- och bostadsräkningen (FoB) 1990 används vid framställning av Utbildningsregistret fr.o.m. årgång 1990 och har förbättrat registrets kvalitet avsevärt. **Vi vill uppmana till försiktighet vid jämförelser mellan årgångarna 1985–1989 av registret och årgångar från 1990 och framåt**, då de senare innehåller uppgifter om utbildning från FoB 90.

Utbildningsuppgiften via FoB 90 har medfört att vi fått in en uppdaterad uppgift om personens högsta utbildning och minskat andelen uppgift saknas i registret, särskilt för gruppen utrikes födda som invandrat mellan 1970 och 1990.

Version 1994:

- Våren 1995 genomfördes en enkät till drygt 100 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgift i Utbildningsregistret. Årgångarna fr.o.m. 1994 har framställts med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare, d.v.s. minskat andelen uppgift saknas bland de utrikes födda.

Version 1999:

- Hösten 1999 genomfördes en enkät till drygt 60 000 utrikes födda personer vilka saknade uppgift i Utbildningsregistret. Årgångarna fr.o.m. 1999 har framställts med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare. Från och med 1999 är SCB:s enkät till utrikes födda, "Utbildning i annat land än Sverige", årlig och omfattar personer i åldern 20–59 år som under året blivit folkbokförda. Enkätsvaren har medfört att andelen uppgift saknas i gruppen utrikes födda har minskat.

Version 2000:

- Till årgång 2000 genomgick Utbildningsregistret större kvalitetshöjande förändringar vilket leder till ett tidsseriebrott och gör att jämförelser med tidigare årgångar av registret måste göras med stor försiktighet:

1) Svensk Utbildningsnomenklatur, SUN, anpassades genom nya SUN 2000 till den internationella nomenklaturen ISCED 97 (International Standard Classification of Education).

2) Ett antal nya uppgiftskällor till Utbildningsregistret tillkom.

De nya källorna är:

"Summerade högskolepoäng fr.o.m. 1993 från Högskoleregistret"

"Summerade KOMVUX-poäng fr.o.m. 1988"

"Utländska utbildningar som bedömts av Högskoleverket"

"Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal"

"Sökande till högskolan från Universitets- och Högskoleregistret"

"Grundmaterial från försök med samlade betygsdokument läsåret 98/99"

Detta gör att utbildningsnivån i riket enligt Utbildningsregistret har ökat kraftigt i version 2000.

Ökningarna, som vilket delvis är en effekt av de ovan beskrivna förändringarna, ligger främst på nivåerna "Treårig gymnasieutbildning" och "Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre".

Mer information om kvalitetshöjningen finns på SCB:s webbplats.

För en fördjupad studie av tidsseriebrottet med kvantitativa mått på förändringar hänvisas den intresserade läsaren till en särskild analys av Cecilia Wass, "Tidsseriebrott i Utbildningsregistret" som finns tillgänglig på SCB:s webbplats.

Version 2011:

- Till version 2011 av Utbildningsregistret så har det gjorts en reviderad beräkning av variabeln "YAndel" i källa Komvux. Variabeln "YAndel" används för att klassificera utbildningsinriktning (allmän eller yrkesinriktning) på Komvuxkurserna. Den reviderade beräkningen innebär att utbildningsnivån (den tredje positionen i utbildningsnivån enligt nomenklaturen SUN 2000) ändras för ca 105 000 personer i årets version av registret jämfört med tidigare års beräkningar. 27 800 personer går från utbildningsnivå "312", gymn. utb. kortare än två år, teoretisk/studieförb, ej slutbetyg, till "313", gymnasial utb. kortare än två år, yrkesinriktad, ej slutbetyg. 42 900 personer går från nivå "322", gymnasial utb. två år, teoretisk/studieförb. - ej slutbetyg, till "323", gymnasial utbildning två år, yrkesinriktad - ej slutbetyg. 33 900 personer går från nivå "332", gymnasial utb. tre år, teoretisk/studieförb, ej slutbetyg, till nivå "333", gymnasial utbildning tre år, yrkesinriktad, ej slutbetyg.

Utbildningsinriktning (1-siffernivån) för högsta utbildning ändras för ca 125 000 personer. Den allmänna utbildningsinriktningen minskar med ca 103 000 personer (av totalt 537 000 med en allmän inriktning på gymnasial nivå) medan inriktning "hälso- och sjukvård samt social omsorg" får ett nettotillskott på ca 71 000 personer (av totalt 502 000 med denna inriktning på gymnasial nivå), inriktning "naturvetenskap, matematik och data" får ett nettotillskott på 12 000 personer (av totalt 30 300 med denna inriktning på gymnasial nivå) och inriktning "samhällsvetenskap, juridik, handel, administration" får ett nettotillskott på drygt 9 000 personer (av totalt 567 000 med denna inriktning på gymnasial nivå).

De gymnasiala utbildningsgrupperna påverkas också av den reviderade beräkningen av "YAndel", 127 000 personer får en förändrad utbildningsgrupp. Utbildningsgruppen "samhällsvetenskaplig, social och humanistisk gymnasieutbildning" minskar med 103 000 personer (av totalt 446 000) och utbildningsgruppen "övrig gymnasial utbildning

inom tjänsteområdet” minskar med 4 600 personer (av totalt 137 000). Utbildningsgruppen ”omvårdnads- och omsorgsutbildning” på gymnasial nivå får ett nettotillskott på 65 000 personer (av totalt 310 000), utbildningsgruppen ”yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom naturvetenskap/matematik/data” får ett nettotillskott på 12 000 personer (av totalt 30 300), utbildningsgruppen ”yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom handel och administration” får ett nettotillskott på ca 9 400 personer (av totalt 429 000 personer) och utbildningsgruppen ”gymnasial utbildning med inriktning mot barn och ungdom” får ett nettotillskott på 5 300 personer (av totalt 130 000 personer).

Den reviderade beräkningen av variabeln ”YAndel” har införts i fem årgångar (2006–2010) bakåt av Utbildningsregistret.

Den reviderade beräkningen av variabeln ”YAndel” har medfört att de yrkesinriktade gymnasiala utbildningsnivåerna, ej fullföljd, ökat i antal medan det skett motsvarande minskning bland de studieförberedande gymnasiala utbildningsnivåerna, ej fullföljd. För utbildningsinriktning har de med allmän inriktning minskat i antal medan det skett en motsvarande ökning av de gymnasiala yrkesinriktningarna.

Version 2017:

Till version 2017 begränsades enkäten ”Utbildning i annat land än Sverige” som skickas ut till utrikes födda (20–59 år) som invandrat under det senaste året och saknar uppgift om högsta utbildning i SCB:s Utbildningsregister. De utrikes födda (20–59 år) som invandrat under perioden oktober 2016 t.o.m. september 2017 som hade en utbildningsuppgift registrerad vid Arbetsförmedlingen t.o.m. 30 september 2017 har inte fått årets enkät. Denna förändring innebär att 35 000 som ingick i enkätpopulationen inte fick årets enkät. De vanligaste födelseländerna bland dem som inte fick enkäten var Syrien, Irak, Eritrea och Afghanistan. I stället för 86 000 utskickade enkäter reducerades antalet till 51 000. Jämfört med tidigare år innebär det att färre flyktinginvandrare fått enkäten och att en större andel i årets enkätpopulation utgörs av personer som invandrat p.g.a. arbete och studier och som har en högre utbildningsnivå än personer som invandrat av flyktinskäl.

Den högsta utbildningen, enligt SUN 2000-nomenklaturen, som en person kan få i källa Arbetsförmedlingen är nivå 520, eftergymnasial utbildning 2 år, ospecificerad. Det innebär att de personer som har en eftergymnasial utbildning 3 år eller längre också redovisas på denna nivå om inte den utbildningsuppgiften har kommit till UREG:s kännedom via en annan källa.

Till uppdateringen av UREG 2017 levererade Statistikcentralen i Finland uppgifter om avslutade utbildningar i Finland för personer

folkbokförda i Sverige 2016-12-31. I UREG 2017 fick knappt 19 000 denna källa vald för sin högsta utbildning varav omkring 7 000 hade en FoB 90-källa i UREG 2016. Drygt 2 000 av dem som fått källan vald som högsta utbildning i UREG 2017 hade förra året uppgift saknas om högsta utbildning. Knappt 2 800 har höjt sin utbildningsnivå från nivå 327, gymnasial utbildning 2 år, yrkesinriktad, till nivå 337, gymnasial utbildning 3 år, yrkesinriktad, enligt SUN 2000-nomenklaturen mellan UREG 2016 och 2017. Runt 2 000 personer har höjt sin utbildningsnivå från förgymnasial nivå till treårig gymnasial nivå mellan UREG 2016 och 2017. Den nya källan påverkar utbildningsnivån i några kommuner framför allt Haparanda och Övertorneå där uppgift saknas minskar, den treåriga gymnasiala utbildningsnivån ökar medan den motsvarande tvååriga minskar. Även utbildningsnivån för personer födda i Finland påverkas. Mellan UREG 2016 och 2017 minskar andelen uppgift saknas från 2,9% till 1,4% i åldersgruppen 25–64 år.

Version 2018:

Till version 2018 begränsades enkäten ”Utbildning i annat land än Sverige” som skickas ut till utrikes födda (20–59 år) som invandrat under det senaste året och saknar uppgift om högsta utbildning i SCB:s Utbildningsregister. De utrikes födda (20–59 år) som invandrat under perioden oktober 2017 t.o.m. september 2018 som hade en utbildningsuppgift, utbildningsnivå 100-410 enligt SUN 2000-nomenklaturen, registrerad vid Arbetsförmedlingen t.o.m. 30 september 2018 har inte fått årets enkät. Denna förändring innebär att 14 000 inte fick årets enkät. De vanligaste födelseländerna bland dem som inte fick enkäten var Syrien, Eritrea, Irak och Afghanistan. I stället för 76 000 utskickade enkäter reducerades antalet till 62 000.

De personer som har utbildningsnivå 520, eftergymnasial utbildning 2 år eller längre, i källa Arbetsförmedlingen har fått möjligheten att bli högutbildade, eftergymnasial utbildning 3 år eller längre, via enkäten ”Utbildning i annat land än Sverige”.

Enkätpopulationen utgörs därmed i större utsträckning än tidigare år av personer som invandrat p.g.a. arbete och studier och som har en högre utbildningsnivå än personer som invandrat av flyktinskäl.

Till uppdateringen av UREG 2018 har uppgifter från SCB:s register över Migrations- och asylstatistik (MOA) ingått. Det rör sig om personer som fått uppehållstillstånd för arbete och som registrerats med en SSYK2012-kod inom yrkesområde 2 (yrken med krav på fördjupad högskolekompetens). Dessa personer har redovisats på utbildningsnivå 530-557 enligt SUN 2000-nomenklaturen, eftergymnasial utbildning 3 år eller längre, och utbildningsinriktning beroende på yrke/utbildning. I UREG 2018 har 6 700 personer fått denna källa vald som högsta utbildning. Källan har blivit vald om personen inte har någon säker källa för högsta utbildning och endast en mycket liten andel av dessa

återfinns i någon annan lägre prioriterad källa. Det handlar huvudsakligen om utrikes födda som kommer från ett icke EU-land som fått denna källa vald som högsta utbildning. Mer än hälften av dem är födda i Indien, 3 800 personer. Sedan följer personer födda i USA och Kina. Om inte källan ingått i uppdateringen av UREG 2018 hade närmare 6 000 haft uppgift saknas. För personer födda i Indien i åldern 25–64 år medför källan att uppgift saknas minskar med 12 procentenheter, från 29 till 17 procent. Mellan 2017 och 2018 ökar andelen högutbildade indier i åldern 25–64 år med 11 procentenheter och den främsta förklaringen till det är källa MOA/SSYK.

Källan ger framför allt tillskott till utbildningsgrupperna ”programmerar- och systemerarutbildning” med drygt 4 300 personer och ”civilingenjörsutbildning okänd inriktning” med 1 000 personer. På totalen för respektive utbildningsgrupp motsvarar det ett tillskott på 8 respektive 5 procent.

Till uppdateringen av UREG 2018 levererade den isländska statistikbyrån uppgifter om avslutade utbildningar i Island för personer folkbokförda i Sverige 2016-12-31. I UREG 2018 fick knappt 1 200 denna källa vald för sin högsta utbildning. Närmare 200 av dem som fått källan vald som högsta utbildning i UREG 2018 hade förra året uppgift saknas om högsta utbildning. För personer födda i Island i åldern 25–64 år är källan en starkt bidragande orsak till att uppgift saknas minskar med 3 procentenheter, från 9 till 6 procent, mellan UREG 2017 och 2018. 650 personer har höjt sin utbildningsnivå mellan UREG 2017 och 2018 och den vanligaste höjningen är från nivå 330, gymnasial utbildning 3 år, ospecificerad, till nivå 337, gymnasial utbildning 3 år, yrkesinriktad, med 40 personer och 39 personer har höjt sin nivå från nivå 327, gymnasial utbildning 2 år, yrkesinriktad, till nivå 337, gymnasial utbildning 3 år, yrkesinriktad, enligt SUN 2000-nomenklaturen. Vanligaste källor i UREG 2017 för dem som i UREG 2018 fått den isländska centralbyrån vald som källa för högsta utbildning var: Utbildning i annat land än Sverige (”Invandrenkäten”) med 230 personer, inskrivna vid Arbetsförmedlingen med 180 personer och en FoB 90-källa med 170 personer.

Version 2019:

Till uppdateringen av UREG 2020-01-01 har det skett en revidering av inriktningskodningen i källa *forskarregistret* (860). Tidigare baserades SUN-kodningen på det nationella forskningsämnets olika klassifikationer över tid, vilket medfört att precisionen i SUN-kodningen för ett antal forskningsämnen inte blivit så bra som möjligt. Till uppdateringen av UREG 2020-01-01 baseras SUN-kodningen på forskningsämnet på den lägsta och mest detaljerade nivån. Totalt berörs 10 900 personer varav 2 000 personer har fått en reviderad inriktningskod på 1-siffernivå (SUN2020). Till följd av den reviderade

inriktningskodningen i forskarregistret har omkring 5 000 personer bytt utbildningsgrupp jämfört med förra årets version av registret.

Ny utbildningsnomenklatur SUN 2020

Till version 2019 av UREG har den nya utbildningsnomenklaturen SUN 2020 implementerats. Klassificeringen av utbildningsnivå är oförändrad jämfört med SUN 2000. Endast vissa förtydliganden hur utbildningar ska nivåklassificeras har gjorts.

De förändringar som skett i den nya nomenklaturen rör inriktningskodningen och då framför allt på den finaste nivån (4-siffernivån) för att på ett bättre sätt spegla de förändringar som skett i det svenska utbildningssystemet sedan SUN 2000. Några av de viktigaste förändringarna är

- Utökad redovisning inom studier i enskilda språk
- Uppdatering av specialistkompetenser för läkarutbildade inom inriktning 721 (Medicin)
- Anpassning av specialistsjuksköterskeutbildning inom inriktning 723 (Omvårdnad)

På 1-siffernivån (personer i åldern 16–74 år) av inriktningskoden är det små förändringar mellan SUN 2000 och SUN 2020. Den största förändringen sker inom tjänster (inriktning 8 i SUN 2000) som minskar med 5 200 personer. Dessa byter huvudsakligen inriktningskod till naturvetenskap, matematik och IKT (inriktning 4 i SUN 2020) och teknik och tillverkning (inriktning 5 i SUN 2020).

Totalt (personer i åldern 16–74 år) minskar inriktning 8 (Tjänster) med 1,2 procent. Inriktning 4 (Naturvetenskap, matematik och IKT) ökar med 1,3 procent och inriktning 5 (Teknik och tillverkning) ökar med 0,2 procent på grund av övergången från SUN 2000 till SUN 2020. Förändringar inom övriga inriktningar är försumbara.

På 2-siffernivån påverkas framför allt inriktningskoden 85 (Miljövård och miljöskydd) kraftigt och är inte jämförbar med motsvarande kod i SUN 2020. Även 86 (Säkerhetstjänster) och 42 (Biologi och miljövetenskap) påverkas och är inte jämförbara med motsvarande koder i SUN 2020.

Det är huvudsakligen de eftergymnasiala utbildningarna som berörs av den nya SUN-nomenklaturen. För mer information om den nya utbildningsnomenklaturen SUN 2020, se www.scb.se/sun.

Version 2021:

Ca 10 000 personer med en gymnasial utbildning inom *1 Pedagogik och lärarutbildning* har fått en reviderad inriktningskod och redovisas fr.o.m. 2021 inom *7 Hälso- och sjukvård samt social omsorg*. Det beror på en omkodning av ett antal kurskoder inom Komvux.

Det berör även utbildningsgruppen *13ZA Gymnasieutbildning inom pedagogik och lärarutbildning* (SUN2020grp_detalj) som minskar med ca 10 000 personer mellan 2020 och 2021 och utbildningsgruppen *73BA Gymnasieutbildning inom barn och ungdom* (SUN2020grp_detalj) som ökar med motsvarande antal.

Fr. o. m. redovisningsår 2022 kommer inte den gamla utbildningsnomenklaturen SUN2000 att uppdateras i Utbildningsregistret och då inte heller de gamla utbildningsgrupperna (SUN2000grp). Det innebär att den fasta Exceltabellen över utbildningsgrupper enligt SUN2000 inte heller kommer att uppdateras. Fr. o. m. 2021 publiceras en ny Exceltabell med utbildningsgrupper som bygger på den nya nomenklaturen SUN2020. Tabellen innehåller uppgifter för åren 2019–2021. För mer information om de nya utbildningsgrupperna (SUN2020grp_detalj), se www.scb.se/sun.

Version 2022:

Till uppdateringen av UREG 2022 har avklarade poäng i YH-utbildning tillkommit som källa. Uppgifterna är mer eller mindre heltäckande för YH-utbildningar som avslutats 2017 eller senare. För att komma med på infilen så måste personen ha 100 eller fler avklarade YH-poäng, d.v.s. läst minst 1 termin på heltid. Totalt var det 151 000 med 100 eller fler avklarade YH-poäng under den aktuella tidsperioden varav knappt 27 000 personer fick källan vald i UREG 2022. Samtliga redovisas på nivåkod 410, övrig eftergymnasial utbildning, kortare än 2 år. De allra flesta, 23 000 personer, hade tidigare en 3-årig gymnasial utbildning som högsta utbildning.

Version 2023:

År 2023 höjdes pensionsåldern till 66 år. Statistiken avseende 2023 redovisas både för åldersgruppen 25–64 år och för 25–65 år i fasta Exceltabeller. Skillnaden blir mycket liten mellan att redovisa utbildningsnivå för åldersgruppen 25–64 år och 25–65 år (se tabell nedan).

Jämförelse ålderavgränsningar 2023. Procent

Utbildningsnivå	25–64 år	25–65 år
Förgymnasial	9,8	9,9
Gymnasial	40,5	40,6
Eftergymnasial kortare än 3 år	16,1	16,1
Eftergymnasial 3 år eller längre	30,9	30,6
Uppgift saknas	2,8	2,8